

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA

POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

XINA EN EL PUNT DE MIRA

PRIVACITAT I JUSTÍCIA XINESA

Des de mitjan segle XV fins a mitjan segle XVI, les restriccions xineses al comerç marítim van causar una onada d'activitats de contraban per tota la costa xinesa, amb la complicitat d'un gran nombre de persones: mercaders, burgesos i fins i tot oficials de l'Estat.

Durant tot un segle, les restriccions marítimes, que eren particularment dures a les províncies costaneres, com ara Guangdong, Fujian i Zhejiang, van continuar imparables en paral·lel amb un fracàs sistemàtic a l'hora d'obtenir suport. A l'auge de les restriccions marítimes, les poblacions costaneres van rebre la prohibició de pescar i d'emprar productes estrangers.

Sempre que s'intensificava la restricció del comerç marítim, les bandes de pirates arrasaven les costes xineses i saquejaven moltes de les seves pròsperes ciutats. Van rebre el nom genèric de wokou, o pirates japonesos; però només una desena part dels wokou que actuaven a la costa xinesa a les dècades de 1550 i 1560 eren realment japonesos. I a més, els vaixells japonesos eren en aquell moment massa fràgils per ser els instigadors del caos de la pirateria del segle XVI.

De fet, les tripulacions pirates eren extremament cosmopolites i els ports pirates es poden trobar tant al Japó del sud com a les illes properes a la costa xinesa, especialment en aquelles que s'enfrontaven amb els ports autoritzats que tractaven amb el comerç estranger: Ningbo, Quanzhou i Guangzhou.

Mirem ara amb deteniment la banda pirata més important del segle XVI, capitanejada per un pirata xinès, Wang Zhi. Tenia un passat mercader, i al cap dels anys, va ser mercader, contrabandista i pirata, passant d'una ocupació a l'altra i controlant les rutes comercials que unien la Xina, el Japó, Borneo, Malacca i la major part del sud-est asiàtic marítim. Tenia més de cent enormes vaixells oceànics. Com molts altres dels anomenats pirates, la seva banda era més aviat un imperi mercader contrabandista que no pas una banda pirata.

Tot i que els japonesos no s'oposaven a la majoria dels pirates; van acabar sumant-se a les bandes de contrabandistes i pirates dels mars de la Xina. Els japonesos hi van arribar en missions tributàries des de principis dels Ming. Però, quan l'any 1523, dues missions japoneses es van enfrontar a Ningbo, portant el conflicte i el caos a la ciutat, la Xina hi va prohibir

aquestes missions. Incapaços d'entrar al port de Ningbo, els japonesos van dedicar-se al contraban a les illes costaneres, i allí és on, l'any 1542, van conèixer els portuguesos, per als quals els va suposar el descobriment del Japó, que els oferia una oportunitat ben interessant per comerciar.

El Japó, aleshores, es trobava en una situació política caòtica, amb uns dàimios que s'enfrontaven feroçment els uns contra els altres. Però tot i així, el comerç sino-japonès estava entrant en un període d'expansió ràpida, i, amb la prohibició xinesa sobre el comerç estranger, necessitava mediadors que se n'ocupessin. I aquí és on entren els portuguesos, uns comerciants experts que portaven els seus tractes d'una manera més ordenada que la majoria de bandes contrabandistes, tractant de no implicar-se massa en els assumptes interns xinesos. Al cap d'uns anys ja s'havien establert com a intermediaris del comerç de la seda xinesa i la plata japonesa, i així continuarien durant el segle següent.

Mentrestant, a Beijing, la creixent combinació de contraban, pirateria i comerç il·legal havia esdevingut un greu problema polític, econòmic, militar i financer. La cort estava passant maldecaps sobre el que s'havia de fer i les discussions eren ben enceses entre aquells a favor i en contra de les mesures dràstiques. L'any 1547 un important advocat de la política de portes tancades, anomenat Zhu Wan, va ser nomenat coordinador de la defensa costanera a les províncies de Zhejiang i de Fujian. Era un home intel·ligent i honest que comprenia amb claredat que el problema no provenia dels atacants japonesos o estrangers, sinó de la participació en el comerç il·legal dels "pirates amb barrets i vestits", amb què es referia als oficials del govern local, sovint membres de la burgesia. I aquests eren reticents a deixar que els alts oficials com Zhu Wan inspeccionessin les seves activitats. Per això van fer tot el que era a les seves mans per desbancar-lo.

Quan Zhu Wan va portar els portuguesos a judici davant seu, els acusats s'enfrontaven a un futur ben fosc. Tots havien arribat a la Xina amb l'auge de la pirateria i s'hi havien unit com a comerciants, contrabandistes i pirates, en funció de les oportunitats. Després d'anys de captiveri, esperaven un càstig sever o fins i tot la mort. Però, quan van començar els procediments, els oponents de Zhu Wan a Beijing van passar al davant, i tots els càrrecs contra els portuguesos van ser retirats. Per a major sorpresa, van veure com el jutge, Zhu Wan, va ser cessat per haver acusat erròniament els portuguesos, i va ser forçat a suïcidar-se mentre que ells van ser absolts de tots els càrrecs. Per a la visió europea, això tindria una influència duradora altament positiva de la justícia xinesa, sobretot als textos ibèrics, tant portuguesos com castellans.